

Sædskifte

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Formålet med at gennemføre et sædskifte er at sikre en stabil planteproduktion og at undgå opformering af ukrudt, jordbårne sygdomme og skadedyr. Samtidig skal der gennem sædskiftet tages videst mulige hensyn til udnyttelse af husdyrgødning og jordens mineralske kvælstof i efterårsperioden.

Ved tilrettelæggelse af sædskiftet skal det tilstræbes, at:

1. risikoen for betydende angreb af sygdomme og skadedyr minimeres under hensyntagen til det økonomiske resultat
2. næringsstofferne i husdyrgødning udnyttes bedst muligt, og at frigjort kvælstof også opsamles i efterårsmånederne
3. der opretholdes en stabil indtjening fra markbruget ved ikke ensidigt at satse på afgrøder, der svinger meget i enten udbytte eller pris fra år til år
4. der indgår både en- og tokimbladede afgrøder i sædskiftet
5. der både indgår vår- og vinterafgrøder i sædskiftet
6. udnytte arbejdskraft og maskinkapacitet bedst muligt

Vinterhvede. I marken til venstre er forfrugten raps og afgrøden er grøn og sund. Til højre på billedet er forfrugten byg og vinterhveden tvangsmodnes på grund af goldfodsyge.
Foto: Bent Ullerup

Sygdom/skadedyr

Ved planlægning af sædskiftet skal opformering af sygdomme og havrecystenematoder (havreål) forebygges.

For hver afgrøde anbefales et antal år, der bør gå, før afgrøden eller andre værter igen bliver dyrket på det samme areal. Ved udbredte angreb bør der gå længere tid end de nævnte og ved dyrkning af resistente sorter kan der gå kortere tid.

Korn

Tabellen viser det antal år, der skal dyrkes en ikke modtagelig afgrøde for at reducere opformeringen.

Er der kraftige angreb af havrecystenematoder, kan et længere ophold være nødvendigt. Havrecystenematoder reduceres med ca. 60 procent om året ved at dyrke resistente sorter af vårbyg og havre. Især resistente sorter bliver dog skadet ved kraftige angreb. Havrecystenematoder reduceres med ca. 50 procent om året ved at dyrke afgrøder, som ikke er værter.

Afgrøde	Sygdom/skadedyr	Resistente sorter	Angriber også	Antal år uden afgrøden
Vinterhvede	Goldfodsyge	-	Korn (ikke havre)	1
	Knækkefodsyge	(+)	Korn (ikke havre)	2
Vinterrug	Goldfodsyge	-	Korn (ikke havre)	1
	Knækkefodsyge	-	Korn (ikke havre)	2
Vinterbyg	Trådkølle	-		3
	Goldfodsyge	-	Korn (ikke havre)	1
Vårbyg	Knækkefodsyge	-	Korn (ikke havre)	2
	Havrecystenematoder	+	Korn	3
	Goldfodsyge	-	Korn (ikke havre)	1
Havre	Knækkefodsyge	-	Korn (ikke havre)	2
	Havrecystenematoder	+	Korn	3

Knækkefodsyge kan være årsag til lejesæd, men betydende angreb af knækkefodsyge ses idag kun sjældent, og bekæmpelse udføres normalt ikke..
Foto: A. From Nielsen

Knækkefodsyge ved basis af hvedestængler. Om foråret ses angrebet som en mørkfarvning på strået omkring rodbasis. Senere udvikles ringformede, ovale, mørke pletter.
Foto: A. From Nielsen

(+): Ikke fuldt effektiv resistens eller sorter ikke markedsført i Danmark.

Bederoer

Nedenfor ses det antal år, hvor der skal dyrkes en ikke modtagelig afgrøde for at reducere opformeringen.

Sygdom/skadedyr	Resistente sorter	Angriber også	Antal år uden afgrøden
Roecystenematoder	(+)	Korsblomstrede	3
Rodbrand	-	Ærter	2
Aphanomyces	-		3
Rodfiltsvamp	-	Majs, græs	3

(+): Ikke fuldt effektiv resistens eller sorter ikke markedsført i Danmark.

Rodbrand på bederoe. Kan også angribe ærter i sædskiftet.

Foto: Mariann Steffensen

Kartofler

Tabellen viser det antal år, der skal dyrkes en ikke modtagelig afgrøde for at reducere opformeringen.

Sygdom/skadedyr	Resistente sorter	Angriber også	Antal år uden afgrøden
Kartoffelcystenematoder	+		3
Skurv	(+)	Gulerødder	3
Rodfiltsvamp	-	Græs	3
Kartoffelskimmel	(+)	-	3

(+): Ikke fuldt effektiv resistens eller sorter ikke markedsført i Danmark.

Angreb af rodfiltsvamp og fritlevende nematoder kan forårsage mangelfuld fremspiring i skarpt afgrænsede pletter i kartofler.

Foto: Lars Møller

Raps

I tabellen ses det antal år, hvor der skal dyrkes en ikke modtagelig afgrøde for at reducere opformeringen. Er der kraftige angreb af kålbrot, er et længere ophold nødvendigt.

Sygdom/skadedyr	Resistente sorter	Angriber også	Antal år uden afgrøden
Roecystenematoder	-	Bederoer	2-3
Kålbrot	(+)	Korsblomstrede	4
Knoldbægersvamp	-	Ærter m.fl.	4

(+): Ikke fuldt effektiv resistens eller sorter ikke markedsført i Danmark.

Angreb af storknoldet knoldbægersvamp i vinterrapsmark. Ærter i sædskiftet kan også angribes.

Foto: A. From Nielsen

Lucerne

Tabellen viser det antal år, hvor der skal dyrkes en ikke modtagelig afgrøde for at reducere opformeringen.

Sygdom/skadedyr	Resistente sorter	Angriber også	Antal år uden afgrøden
Kransskimmel	+		3
Stængelnematoder	(+)		3
Knoldbægersvamp	-	Kløver	3

(+): Ikke fuldt effektiv resistens eller sorter ikke markedsført i Danmark.

Angreb af kransskimmel på lucerneplanter.

Foto: A. From Nielsen

Ærter

Tabellen viser det antal år, hvor der skal dyrkes en ikke modtagelig afgrøde for at reducere opformeringen. Er der kraftige angreb af ærterodråd eller Sct. Hanssyge, er et længere ophold nødvendigt.

Sygdom/skadedyr	Resistente sorter	Angriber også	Antal år uden afgrøden
Ærterodråd	-		4-5
Rodbrand	-	Bederoer	2
Sct. Hanssyge	-		4-5
Knoldbægersvamp	-	Raps m.fl.	3-4

(+): Ikke fuldt effektiv resistens eller sorter ikke markedsført i Danmark.

Ærterodråd er den mest tabsgivende sædskiftesygdom i

ærter. Svampen kan overleve i 15-20 år i jorden.
Foto: Ghita Cordsen Nielsen

Kløvergræs

I tabellen ses det antal år, hvor der skal dyrkes en ikke modtagelig afgrøde for at reducere opformeringen i hvidkløvergræs til foder.

Sygdom/skadedyr	resistente sorter	Angriber også	Antal år uden afgrøden
Kløvercyste-nematoder	-	Rødkløver	1-2

Kløverfrø

Tabellen viser det antal år der skal dyrkes en ikke modtagelig afgrøde for at reducere opformeringen.

Afgrøde	Sygdom/skadedyr	Resistente sorter	Angriber også	Antal år uden afgrøden
Hvidkløver til frø	Stængelnematoder	(+)		3
	Knoldbægersvamp	-	Lucerne	3
Rødkløver til frø	Stængelnematoder	(+)		3
	Knoldbægersvamp	-	Lucerne	3

(+): Ikke fuldt effektiv resistens eller sorter ikke markedsført i Danmark.

Ukrudt

Ved planlægning af sædskittet skal man sørge for, at enkelte ukrudtsarter ikke får mulighed for at blive dominerende. I omdriften skal der være mulighed for at bekæmpe ukrudtsarter, der kan være vanskelige at bekæmpe i nogle afgrøder, f.eks. kan tidsler bekæmpes mest effektivt i korn.

En vekslen mellem vinter- og vårafgrøder forebygger opformering af især græsukrudt. De fleste arter af græsukrudt har samme vækstrytme som vintersæd, så græsset spirer frem i løbet af efteråret og sætter frø den følgende sommer. I vårsæd spirer der langt mindre græs frem, og de fleste arter kan ikke nå at sætte frø.

Vinterbyg, vinterrug og tritcale har større konkurrenceevne mod ukrudt end hvede.

Væselhale klarer sig fint i vintersæd, mens vårsæd har en god sanerende effekt. Frøene har en forholdsvis kort levetid i jorden.
Foto: Poul Henning Petersen

Herbicidresistens

En vekslen mellem forskellige afgrøder giver mulighed for at anvende ukrudtsmidler med forskellig virkemekanisme. Det modvirker, at nogle ukrudtsarter udvikler såkaldt herbicidresistens, dvs. at de ikke længere kan bekæmpes med midlerne.

Pløjefri dyrkning

Ved pløjefri dyrkning er ukrudtsfrø placeret i de øverste jordlag og får en chance for at spire hvert år. Det betyder, at opformering af ukrudt kan gå meget stærkt, når ukrudt kaster frø eller frø af nye arter bliver slæbt ind i marken. Det betyder også, at udvikling af herbicidresistent vil gå meget hurtigt, hvis det ikke imødegås gennem middelvalg og sædskitte. Vårafgrøder i sædskittet er afgørende for at forhindre græsukrudt i at blive til et problem.

Ved pløjefri dyrkning er påvirkning på skadegørere meget afhængig af forfrugt.

Enårig rapgræs i ærter, sået i en mark, hvor der praktiseres reduceret jordbearbejdning og forud har været meget vintersæd.
Foto: Jens Erik Jensen

Ukrudt

Selv med et varieret sædskitte er det nødvendigt at fokusere på at opnå en effektiv

bekæmpelse af græsser hvert år. Undgå så vidt muligt meget tidlig såning, idet fremspiring af græsukrudt fremmes ved tidlig såning. Såarbejdet bør gennemføres ekstra omhyggeligt, så afgrøden bliver etableret bedst muligt og dermed yder græsset konkurrence. Er enårig rapgræs eller andre græsser (hejrearter, væselhale, agerrævehale, rajgræs) kommet ud af kontrol eller er på vej til det, kan det være nødvendigt med en gang pløjning. Efterlad spildfrøene i stubben og lad stubmarken ligge urørt længst muligt, så går flest mulige af frøene til. Pløj arealet sent i efteråret og indstil omhyggeligt ploven, så jordlaget med flest græsukrudsfrø placeres ensartet i bunden af plovfuren. Dyrk vårsæd et år og genoptag herefter pløjefri dyrkning med en større andel af vårafgrøder i sædskiftet. En meget stor andel af græsukrudsfrøene vil dø i løbet af 3-4 år på furebunden.

En pløjning og efterfølgende mere vårsæd i sædskiftet betyder, at et problem med væselhale kan bringes under kontrol. Foto: Poul Henning Petersen

Svampesygdomme

Jordbearbejdning efter forskellige forfrugter kan påvirke angrebsgraden af svampe. Nedenfor ses, hvordan reduceret jordbearbejdning påvirker angrebet af svampesygdomme i forhold til pløjning.

x = mindre betydning, xxxx = stor betydning. Jo flere krydser jo større betydning.

Risiko ved forfrugt	Svampesygdom	Fremmer	Uændret	Hæmmer	Mulighed for at reducere angreb via sortsvalg
Ved korn i sædskifte	Skarp øjeplet	x			Nej
Korn og majs	Aksfusarium	xxx			Ja
Korn ekskl. havre	Knækkefodsyge		x		Nej
Korn ekskl. havre	Goldfodsyge		x	(x)	Nej
Korn, kun smitte fra samme kornart	Meldug			x	Ja
Korn, kun smitte fra samme kornart	Rust	x			Ja
Hvede	Hvedebladplet	xxxx			(Ja)
Hvede	Septoria	x			Ja
Hvede	Stinkbrand	x (1)			Nej
Byg	Bygbladplet	xx			Ja
Byg	Skoldplet	xx			Ja
Vinterbyg	Trådkølle	xx			Nej
Rug og triticale	Meldrøjer	xx			Ja. Derudover iblanding af konv. rug i udsæd af hybridrug
Rajgræs	Hvedegulstribet	xx			Nej

1) Hvede er almindeligvis bejdset. Bejdsemidlerne har effekt mod jordbåren smitte, men evt. spildkornsplanter vil være ubejdsede.

Skadedyr

Jordbearbejdning efter forskellige forfrugter kan også påvirke angrebsgraden af skadedyr. Nedenfor ses hvordan reduceret jordbearbejdning påvirker angrebet af de angivne skadedyr i forhold til pløjning.

x = mindre betydning, xxxx = stor betydning

Risiko ved forfrugt	Skadedyr	Fremmer	Uændret	Hæmmer	Mulighed for at reducere angreb via sortsvalg
Alle	Agersnegle		x		Nej
Alle, men især					

græs og forfrugter med mange spildkornplanter og meget græsukrudt i stubben	Bladlus (havrerødsot)	xx			Nej
Ved korn hhv. roer i sædskiftet	Havre- og roecystenematoder			x	Ja

Næringsstoffer

Sædskiftet skal sikre den bedst mulige udnyttelse af næringsstofferne. På ejendomme, hvor der anvendes en stor mængde husdyrgødning, eller hvor der produceres tidlige grønsager, bør der være afgrøder på markerne om efteråret, som kan opsamle det frigivne kvælstof. Det kan enten være egentlige efterafgrøder eller afgrøder etableret om efteråret. Afgrøder med lang vækstperiode, som f.eks. roer og græs, er velegnede til at samle kvælstof op i efteråret.

Ved høst er kvælstofindholdet i jorden normalt lavt, men i efterårsperioden frigives der kvælstof ved mineralisering af jordens organiske kvælstof. Det er især, hvor der tilføres større mængder husdyrgødning i sædskiftet, at der kan frigives store mængder kvælstof i efterårsperioden. Hvis man tilfører store mængder kvælstof i handelsgødning i forhold til den kvælstofmængde afgrøden fjerner, eller hvis man nedmulder en stor mængde kvælstofholdige afgrøderester, kan der også være risiko for en stor udvaskning af kvælstof om efteråret. Dette kan specielt være tilfældet ved grønsagsdyrkning.

Husdyrgødning

Den bedste udnyttelse af husdyrgødningen fås generelt ved at udbringe den om foråret. Forårssæede afgrøder kvitterer bedst, da man her har muligheden for at nedfælde flydende husdyrgødning og nedpløje fast husdyrgødning. Disse afgrøder bør derfor prioriteres højest ved gødningsplanlægningen, og ofte er det forsvarligt at dække hele kvælstofbehovet i forårssæede afgrøder med husdyrgødning.

I sædskifter med ren vintersæd er det vanskeligt at udnytte fast husdyrgødning, da risiko er høj for kvælstofudvaskning ved efterårsudbringning og for ammoniakfordampning ved forårsudbringning.

Kvælstofudnyttelsen kan maksimeres ved at anvende mest husdyrgødning i afgrøder med lang vækstsæson eller på marker, hvor afgrøden efterfølges af en efterafgrøde eller en afgrøde med stor vækst om efteråret.

Udvaskning

Afgrødevalget er den dyrkningsfaktor, der har størst indflydelse på udvaskningen af næringsstoffer fra rodzonen. Det er navnlig kvælstof, som er udsat for udvaskning. Udover kvælstof kan også kalium på let jord udvaskes i betydelig mængde. Sædskiftet skal derfor tilrettelægges med henblik på at minimere tab af næringsstoffer.

Næringsstofudvaskning sker, når der er overskud af nedbør, dvs. i efterårs- og vinterperioden, og der er overskud af næringsstoffer i jorden.

Efterafgrøder

I lovgivningen er der indført krav til pligtige efterafgrøder.

Ved at holde jorden bevokset med en afgrøde, der har en effektiv kvælstofoptagelse om efteråret, optages det mineraliserede kvælstof løbende, og udvaskningen reduceres. Nogle afgrøder som roer og græs har en stor kvælstofoptagelse om efteråret, og ved dyrkning af disse afgrøder behøver man ikke at tage specielle forholdsregler for at reducere udvaskningen.

Hvis jorden alternativt er ubevokset om efteråret som f.eks. ved dyrkning af vårsæd efter vårsæd eller vårsæd efter vintersæd, kan udvaskningen reduceres betydeligt ved rettidigt at etablere en efterafgrøde.

Fast staldgødning bør udbringes og nedpløjes om foråret
Foto: Torkild Birkmose

Efterafgrøder. Fra venstre ses farvevæjd, turnips, cikorie og rødkløver.
Foto: Inger Bertelsen

Etablering

Efterafgrøde	Udlægsmetode	Seneste dato for etablering	Udsædsmængde kg/ha	Sådybde cm	Pligtige efterafgrøder
Græs (1)	Korn, bælgssæd, majs, raps	1. august	5-10	2-4	Ja (3)
Langsomtvoksende græs	Vintersæd	Forår	5-8	1-2	Ja
Gul sennep	Renbestand omkring høst	20. august	7-8	1-3	Ja (2)
Honningurt	Renbestand omkring høst	20. august	10-12	1-2	Nej
Foderraps	Renbestand omkring høst	20. august	8-10	1-2	Ja (2)
Fodermarvkål	Renbestand omkring høst	20. august	4-6	1-2	Ja (2)
Olieræddike	Renbestand omkring høst	20. august	11-12	1-2	Ja (2)
Vinterraps	Renbestand	20. august	5-6	1-2	Ja (2)
Vinterrug	Renbestand	1. september	80-100	2-4	Nej (3)

1. Hvis efterafgrøden ikke skal anvendes til foder vælges en langsomtvoksende græs, f.eks. sildig alm. rajgræs eller rødsvingel.
2. Etableringsmåde og -tidspunkt opfylder kravene til pligtige efterafgrøder - skal være sået senest den 20. august.
3. Korn og græs sået før eller efter høst, dog senest 1. august opfylder kravene til pligtige efterafgrøder.

Egenskaber

Oversigt over efterafgrødernes egenskaber

Efterafgrøder	N-opsamling	Afgræsning	Slæt	Overvintrer	Bemærkninger
Rajgræs, alm.	+++	+++	+++	Ja	Etableret før 1.8. Ikke i sædskifter med frøavl af anden græsart eller kløver
Rajgræs, italiensk	+++	+++	+++	Ja	
Kløvergræs	++	+++	+++	Ja	
Gul sennep	+++	-	-	Nej	Ikke i sædskifter med korsblomstrede afgrøder og sædskifter med kartofler
Foderraps	+++	++	+	Nej	Ikke i sædskifter med korsblomstrede afgrøder og sædskifter med kartofler
Fodermarvkål	++	++	+	Nej	Ikke i sædskifter med korsblomstrede afgrøder og sædskifter med kartofler
Olieræddike	+++	-	-	Nej	
Vinterraps	+++	-	-	Ja	Ikke i sædskifter med korsblomstrede afgrøder og sædskifter med kartofler
Honningurt	++	-	-	Nej	
Vinterrug	+	+	+	Ja	Sået før 1. september

- = ikke mulig, + = mulig, ++ = velegnet, +++ = meget god efterafgrøde

Korsblomstrede

Specielt ved dyrkning af korsblomstrede efterafgrøder må man tage hensyn til kålbrok og roecystenematoder.

Kålbrok

Korsblomstrede efterafgrøder kan opformere kålbrok. Opformeringen er dog væsentlig mindre end i en rapsafgrøde, fordi vækstperioden er kortere.

- Kålbrot kan kun opformere sig ved en jordtemperatur over 10 grader.
- Sennep opformerer kålbrot mere end olieræddike, hvorfor olieræddike bør foretrækkes i sædskifter med raps.
- Hyppig rapsdyrkning, lavt reaktionstal, dårlig dræning og meget korsblomstret ukrudt fremmer opformeringen.

Risikoen ved at dyrke korsblomstrede efterafgrøder afhænger af smittetrykket af kålbrot i marken i forvejen. Hvis man i forvejen har et presset sædskifte med raps, er det ikke en god ide også at dyrke korsblomstrede efterafgrøder. Har man derimod kun lidt smitte, sker der ikke noget ved i mindre omfang at dyrke korsblomstrede efterafgrøder, især ikke hvis der dyrkes olieræddike.

Roecystenematoder

Korsblomstrede afgrøder er vært for roecystenematoder og opformerer disse, men i mindre omfang end ved dyrkning af bederoer.

- Ved dyrkning af nematoderesistente korsblomstrede arter sker der derimod en sanering af jorden mod roecystenematoder.
- Jo større rodmasse i efterafgrøden, jo større sanerende effekt mod roenematoder.
- Tidlig såning af efterafgrøden og jordbehandling, der resulterer i høj fremspring og god rodudvikling, skal tilstræbes.

For at få en god sanering mod roecystenematoder ved dyrkning af efterafgrøder er det nødvendigt at dyrke efterafgrøden med lige så stor umage som ved dyrkning af en hovedafgrøde.

Vintersæd

Vintersæd reducerer også kvælstofudvaskningen om efteråret, men ikke så effektivt som egentlige efterafgrøder. Vinterhvede, -byg og -rug har nemlig en lav optagelse af kvælstof i efterårsperioden, og de vil derfor generelt ikke reducere kvælstofudvaskningen ret meget.

Optagelsen af kvælstof er imidlertid meget afhængig af såtidspunktet. Ved såning før 1. september kan optagelsen forøges med i alt 20-50 kg N pr. ha i forhold til såning 3 uger efter. Derfor vil en tidligere såning også kunne reducere kvælstofudvaskningen. Der er dog ulemper ved for tidlig såning, som f.eks. større risiko for angreb af goldfodsyge og havrerødsot, øget risiko for lejesæd samt større ukrudtstryk.

Ompløjning

Ved ompløjning af kløvergræsmarker frigives der betydelige kvælstofmængder, som er bundet i græsmerkens rødder. Tabet af kvælstof vil fortsætte i efteråret år to efter omlægningen, hvis jorden er ubevokset eller tilsået med en afgrøde med ringe kvælstofoptagelse. Har jorden en stor kvælstofpulje, kan der til kvælstofopsamling i efteråret udsås en af de bedst egnede efterafgrøder.

- I vårsæd anvendes sildig diploid alm. rajgræs eller ital. rajgræs udsået om foråret sammen med kornet. Efterafgrøden kan anvendes til slæt eller afgræsning.
- I vintersæd anvendes der normalt ingen efterafgrøde, men skal vinterhvede anvendes til helsæd, kan sildig diploid alm. rajgræs udlagt sammen med dæksæden anvendes. I svagtvoksende afgrøder af vinterhvede, -rug eller tritcale kan der etableres græs i foråret. Også her anvendes sildig diploid alm. rajgræs.
- I vinterrug, der anvendes til grønkorn, kan der frit vælges en græsblanding, som passer til den efterfølgende benyttelse.

Planlægning af sædskifte

Vinterrapsrod angrebet af kålbrot. Brokknuderne er blevet opløst og kålbrot hvilesporerne frigives til jorden.
Foto: A. From Nielsen

Opformering af roecystenematoder begrænses ved at anvende tidlig såning af resistente efterafgrøder, som gul sennep, året før roedyrkingen.
Foto: Torkild S. Birkmose

Mineraliseringen af kvælstof ved omlægning af græsmarker er stor. Tidlig pløjning om efteråret i omlægningsåret vil øge tabet af kvælstof og en efterafgrøde er ekstra vigtig.
Foto: Jens Tønnesen

For at der kan ske en løbende teknisk og økonomisk tilpasning af sædskittet er det afgørende, at man har en sikker registrering af afgrødefordelingen i de foregående år og notater om eventuelle problemer i de enkelte marker/afgrøder.

Ved sammensætning af sædskittet skal man endvidere tage hensyn til muligheden for:

- at fordele den totale mængde husdyrgødning
- at opbevare husdyrgødningen med den aktuelle opbevaringskapacitet
- at etablere afgrøderne på de optimale tidspunkter
- at få bjærget afgrøderne med de tilgængelige maskiner
- at opfylde eventuelle kontrakter
- at forebygge opformering af især græsukrudt
- at forebygge sygdomsangreb, som kan forudses ved et godt kendskab til den enkelte marks historie
- at få gennemført alle arbejdsopgaver rettidigt
- at opnå et højt og stabilt økonomisk udbytte af driften

Oversigterne nedenfor vurderer egnetheden af forskellige afgrøder efter forskellige forfrugter. Egnetheden er vurderet ud fra risikoen for opformering af skadegørere og ukrudt samt udnyttelse af næringsstoffer. Hvis det af tidsmæssige årsager ikke er muligt at etablere afgrøden rettidigt efter høst af forfrugten benævnes det "ikke mulig".

Oversigten kan således bruges til at belyse, hvor velegnede afgrøderne er til at komme efter hinanden, hvis man fokuserer på hhv. ukrudt, sygdomme og skadedyr og næringsstoffer.

Generelt gælder dog, at forfrugtsvirkningen af bredbladede afgrøder bedst udnyttes, når de efterfølges af korn.

Næringsstoffer

+ = mulig, ++ = velegnet, +++ = meget god forfrugt

() = Oftest ikke muligt at nå. Vinterraps efter græs/kløvergræs kan nås, hvis der kun tages 3 slæt.

Afgrøde	Vårsæd	Vintersæd	Ært	Vinterraps	Vårraps	Roer	Kartofler	kløvergræs-udlæg	Rent græs	Majs
Forfrugt										
Vårsæd	+	++	+	+++	+	+	+	+++	+++	+
Vintersæd	+	++	+	+++	+	+	+	+++	+++	+
Ært	+	++	-	+++	+	+	+	++	++	+
Vinterraps	+	++	+	+++	+	+	+	+++	+++	+
Roer	+++	(+++)	+++	ikke mulig	+++	+++	++	+++	+++	+++
Kartofler	+	(+++)	+	ikke mulig	+	+	+	+++	+++	+
Kløvergræs	+++	+	+	(+++)	+++	+++	+++	-	+++	++
Rent græs	+++	+	+	(+++)	+++	+++	+++	+++	+++	++
Majs	++	(+++)	+	ikke mulig	++	+++	++	+++	+++	++

Planteværn

- = ikke egnet + = mulig, ++ = velegnet, +++ = meget god forfrugt

() = Oftest ikke muligt at nå. Vinterraps efter græs/kløvergræs kan nås, hvis der kun tages 3 slæt.

Afgrøde	Vårsæd	Vintersæd	Ært	Vinterraps	Vårraps	Roer	Kartofler	kløvergræs-udlæg	Rent græs	Majs
Forfrugt										
Vårsæd	++	++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++
Vintersæd	++	++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++	+++
Ærter	+++	+++	-	+	+	+	+++	+++	+++	+++
Vinterraps	+++	+++	+	-	-	-	-	+++	+++	+++
Roer	+++	(+++)	+	ikke mulig	-	-	+++	+++	+++	++
Kartofler	+++	(+++)	++	ikke mulig	++	+++	-	+++	+++	+++
Kløvergræs	+++	+++	+++	(+++)	+++	+	-	-	+++	++
Rent græs	+++	+++	+++	(+++)	+++	+	-	+++	+++	++
Majs	+	(-)	+++	ikke mulig	+++	+	+++	+++	+++	++